

Բ ՈՎ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒԹ Յ ՈՒՆ

ՍՍՀՄ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ 250 ՏԱՐԻՆ

ՍՄԿԻ Կենտրոնական կոմիտեի, ՍՍՀՄ Դերագույն սովետի նախագահության, ՍՍՀՄ Մինիստրների սովետի ողջույնը ՍՍՀՄ գիտությունների ակադեմիային, գիտնականներին, սովետական գիտության բոլոր աշխատողներին	3
ՍՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի 250-ամյակին նվիրված հանդիսավոր նիստում ՍՄԿԻ Կենտկոմի զլխավոր ֆարտուղար Բեկեր Լ. Ի. Քրեժնեի արտասանած նաոը	6
ՍՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի պրեզիդենտի պաշտոնակատար, ակադեմիկոս Վ. Ա. Կոտեկնիկովի զեկուցումը	14
ՍՄԿԻ Կենտրոնական կոմիտեին, ՍՍՀՄ Դերագույն սովետի նախագահությանը, ՍՍՀՄ Մինիստրների սովետին ՍՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի հանդիսավոր հոբելյանական նիստի մասնակիցների անունից	22

ԳԵԿԱՐՐԻՍՏՆԵՐԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹՅԱՆ 150-ԱՄՅԱԿԸ

Զ. Տ. Գ ր ի ղ ո ղ յ ա ն—Դեկաբրիստների ապստամբությունը	25
Մ. Գ. Ն ե ր ս ի ս յ ա ն—Նոր տվյալներ Կովկաս արսորված զեկաբրիստների մասին (ոուսերեն)	39

ԳԱՐՐԻՆԷՆԱՆ ՍՈՒՆԳՈՒԿՅԱՆ. 1825—1975

Ս. Ս. Հ ա ր ո լ յ ո լ յ ա ն—Հայ մեծ դրամատուրգը	45
Ա. Գ. Ա լ լ ե ր ս ա ն յ ա ն—Գ. Սունդուկյանի զրական մեթոդի մի քանի առանձնահատկությունները	58

Հ ՈՎ Ա Մ Ն Ե Ր

Ա. Տ. Ղ ա ն ա լ ա ն յ ա ն—Ժողովրդական ավանդությունների իսահակյանական մշակումները	63
Կ. Գ. Ղ ա ֆ ա ղ ա ղ յ ա ն—Միջնադարյան ապակեգործությունը Դվինում	76
Ա. Գ. Տ ե ր ե շ չ ե ն կ ո (Դոնի Ռոստով)—Նորնախիջևանցիները հեղափոխական նարոզնիկական շարժման մեջ (ոուսերեն)	85

Հ Ա Ղ ՈՐ Դ ՈՒ Մ Ն Ե Ր

Վ. Ա. Գ ա ր Ր ի ե լ յ ա ն—Դանիել Վարուժանի զրքերի ստեղծման պատմությունից	103
Հ. Գ. Ս ա ր ղ ս յ ա ն—Հաղրատի մեծ գավիթը	117
Գ. Հ. Կ ա ր ա խ ա ն յ ա ն—Դիտողություններ XII դարի երկու հուշարձան-կոթողների մասին	125
Ա. Ն. Տ ե ր -Ղ ե ո ն ղ յ ա ն—Ազաթանգեղոսի խմբագրությունների հարցը ըստ հորենացու տվյալների	129
Մ. Հ. Ժ ե ա հ ի ր ճ յ ա ն—Կիլիկյան Գաստոն բնակավայրը	140
Հ. Գ. Մ ա ր ղ ա ղ յ ա ն—Իվանե Սրբելու զլխավորած ապստամբության ժամանակագրության շուրջը (ոուսերեն)	147
Տ. Ա. Ի ղ մ ա յ լ ո վ ա (Լենինգրադ)—Խարբերդի 1160 թ. ձեռագրի տիտղոսաթերթերը (ոուսերեն)	154

ՔԱՆԱՎԵՃԵՐ ԵՎ ՔՆՆԱՐԱՌԻՄՆԵՐ

Հ. Գ. Բ ա խ չ ի ն լ ա ն—Սայաթ-Նովայի երեր ծածկադրի վերծանությունը	169
Ս. Գ. Ա մ ի ը ղ ա ն—Գարձյալ Քերովրե Քուչներյանի «Թառա» Շեչենկո—աղղային բանաստեղծ Փորր Ռուսիո» հոգվածի մասին (ոուսերեն)	176

Հ Ր Ա Պ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Վ. Գ. Վ ա ը ղ ա ն յ ա ն—Հեռի նամակները Գրիգոր Խալաթյանին	185
--	-----

Գ Ր Ա Ն Ո Ս Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Ե. Պ ի վ ա ղ յ ա ն. Վ. Հ ա կ ո ը ղ ա ն—Ա. Գ. Արրահամյան, Հայոց զիր և զրշու- թյուն	205
Վ. Գ ը ղ ո ղ ա ն—Հայ-իտալական առնչություններ. Ջենովական փաստաթղթերը զրի- մահայերի մասին (կաղմեց, առաջարանը զրեց և ծանոթագրեց Վ. Ա. Միրա- յելյանը)	213
Ա. Գ ա լ ս տ յ ա ն—Մատթեոս Ուոհայեցի, Ժամանակագրություն (Բարգմանությունը, ներածությունը և ծանոթագրությունները Հ. Բարթիկյանի)	215
Մ. Ն ո լ մ ա ն (Կոստրոմա)—Պուշկինը և Սովետական Միության ժողովուրդների զրա- կանությունը (ոուսերեն)	218

Ի Ն Ֆ Ո Ր Մ Ա Յ Ի Ա

Գ. Պ ի ա ը ո ս յ ա ն—Հայկական ՍՍՀ զիտությունների ակադեմիայի բնագիտության և տեխնիկայի պատմության խորհուրդը	223
Գ. Մ ա ղ ո ղ ա ն—Բորոս Աղատյանի հավարածուն	225
Խ ո ը ը ը Թ ո մ ս ո ն (ԱՄՆ)—Հայագիտությունը Արևմուտքում (մատենագիտու- թյուն, 1973)	227
Հ. Բ ա ը թ ի կ յ ա ն—Հայագիտական նյութեր պարունակող զրքեր	229
Ս. Զ ի լ ի ն ղ ա ը յ ա ն—Նորահայտ հուշարձաններ Զույհանի զամբարանաղաշում	231
Ս ո ը ը. Մ ն ա ջ ա կ ա ն յ ա ն—Զորս սյուներով կառուցվածք Անիում (ոուսերեն)	234

Լ Ր Ա Տ Ո Ւ

Ավետի Իսահակյանի ծննդյան 100-ամյակին նվիրված Խոբելանական հանդիսավոր նիստ ներկանում	241
Ավետի Իսահակյանի ծննդյան 100-ամյակին նվիրված հանդիսավոր Երեկո Մոսկվայում	244
Հ. Ո ի մ ո ն յ ա ն—Հոբելյանական զիտական նստաշրջաններ՝ նվիրված Ավետի Իսա- հակյանի ծննդյան 100-ամյակին	247
Վ. Ե ը ղ ո ղ ա ն—Սովետական և լի՝ պատմաբանների համատեղ զիտական նստա- շրջանը	248
«Պատմա-բանասիրական հանդեսի» 1975 թ. նախորդ համարների բովանդակությունը	251

СОДЕРЖАНИЕ

250-ЛЕТИЕ АКАДЕМИИ НАУК СССР

<i>Приветственное слово Центрального комитета КПСС, Президиума Верховного Совета СССР, Совета Министров СССР Академии наук СССР, ученым, всем работникам советской науки</i>	3
<i>Речь Генерального секретаря ЦК КПСС товарища Л. Н. Брежнева, произнесенная на торжественном заседании, посвященном 250-летию Академии наук СССР</i>	6
<i>Доклад исполняющего обязанности президента Академии наук СССР, академика В. А. Кстельникова</i>	14
<i>Центральному Комитету КПСС, Президиуму Верховного Совета СССР, Совету Министров СССР от имени участников торжественного юбилейного заседания Академии наук СССР</i>	22

150-ЛЕТИЕ ВОССТАНИЯ ДЕКАБРИСТОВ

<i>З. Т. Григорян—Восстание декабристов</i>	25
<i>М. Г. Нерсисян—Новые данные о декабристах, сосланных на Кавказ (на русском языке)</i>	39

ГАБРИЕЛ СУНДУКЯН. 1825—1975

<i>С. С. Арутюнян—Великий армянский драматург</i>	45
<i>С. Г. Александян—Некоторые особенности литературного метода Г. Сундукяна</i>	58

СТАТЬИ

<i>А. Т. Ганалаян—Народные предания в обработке Исаакяна</i>	63
<i>К. Г. Кафадарян—Средневековое стеклоделие в Дивне</i>	76
<i>А. Г. Терещенко (Ростов-на-Дону)—Новонахичеванцы в революционном народническом движении (на русском языке)</i>	85

СООБЩЕНИЯ

<i>В. А. Габриелян—Из истории создания книги Даниила Варужана</i>	103
<i>А. Г. Саркисян—Большой притвор Ахпата</i>	117
<i>Г. О. Караханян—Заметки о двух мемориальных памятниках XII в.</i>	125
<i>А. Н. Тер-Гевондян—Вопрос редакций Агатаңгелоса (Агафангела) по данным Хоренаци</i>	129
<i>М. А. Дзеварджян—Киликийский населенный пункт Гастон</i>	140
<i>А. Г. Маргарян—К хронологии восстания, возглавленного Иванэ Орбели (на русском языке)</i>	147
<i>Т. А. Измайлова (Ленинград)—Заглавные листы Харбердской рукописи 1160 г. (на русском языке)</i>	154

ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ

Г. Г. Бахчян—Расшифровка трех криптограмм Саят-Новы	169
С. Г. Амირян—Еще раз о статье Керовбе Кушнеряна «Тарас Шевченко—национальный поэт Малороссии» (на русском языке)	176

ПУБЛИКАЦИИ

В. Г. Варданян—Письма Лео Григору Халатяну	185
--	-----

РЕЦЕНЗИИ

Э. Пивазян, В. Акопян—А. Г. Абрамян, Армянское письмо и письменность	205
В. Григорян—Армяно-итальянские связи. Генуэзские документы о крымских армянах. Составитель, автор предисловия и комментариев В. А. Микаелян	213
А. Галстян—Маттеос Урхаеци (Матфей Эдесский). Хронография (перевод предисловие и комментарии Р. Бартияна)	215
М. Нольман (Кестрома)—Пушкин и литература народов Советского Союза (на русском языке)	218

ИНФОРМАЦИЯ

Г. Петросян—Совет по истории естествознания и техники Академии наук Армянской ССР	223
Г. Мадоян—Архив Тероса Азатяна	225
Роберт Томсон (США)—Археноведение на Западе (библиография, 1973)	227
Р. Бартиян—Книги, содержащие арменоведческие материалы	229
С. Чилингарян—Нововыявленные памятники Джуджеванского колумбария	231
Сур. Минацаканян—Сооружение о 4-х колоннах в Ани (на русском языке)	234

ХРОНИКА

Юбилейное торжественное заседание в Ереване, посвященное 100-летию со дня рождения Аветика Исаакяна	241
Торжественный вечер в Москве, посвященный 100-летию со дня рождения Аветика Исаакяна	244
А. Симонян—Юбилейные научные сессии, посвященные 100-летию со дня рождения Аветика Исаакяна	247
В. Григорян—Совместная научная сессия советских и польских историков	248
Содержание предстоящих номеров «Историко-филологического журнала» за 1975 г.	251

C O N T E N T S

250TH ANNIVERSARY OF THE USSR ACADEMY OF SCIENCES

<i>Salutatory Address of the Central Committee of the CPSU, the Presidium of the Supreme Soviet and the Council of Ministers of the USSR to the Academy of Sciences of the Soviet Union, to the scientists and all those engaged in Soviet science</i>	3
<i>Speech of the General Secretary of the CC of the CPSU, Comrade L. I. Brezhnev Made at the Grand Meeting Dedicated to the 250th Anniversary of the Foundation of the USSR Academy of Sciences</i>	6
<i>Report Delivered by the Acting President of the USSR Academy of Sciences, Academician V. A. Kotelnikov</i>	14
<i>To the Central Committee of the CPSU, the Presidium of the Supreme Soviet and the Council of Ministers of the USSR on Behalf of the Participants of the Anniversary Celebrations of the USSR Academy of Sciences</i>	22

150TH ANNIVERSARY OF THE UPRISING OF THE DECEMBRISTS

Z. T. Grigorian—The Uprising of the Decembrists	25
M. G. Nersissian—New Evidence on the Decembrists Exiled to the Caucasus (in Russian)	39

GABRIEL SOUNDOUKIAN, 1825—1975

S. S. Harutyunian—The Great Armenian Playwright	45
S. G. Alexanian—Certain Features of G. Soundoukian's Literary Method	58

A R T I C L E S

A. T. Ghanalanian—Popular Legends Cultivated by Issahakian	63
K. G. Ghafadarian—Mediaeval Glass-making in Dvin	76
A. G. Tereshchenko (Rostov on-the-Don)—Nornakhichevanites in the Revolutionary Narodnik Movement (in Russian)	85

R E P O R T S

V. A. Gabriellian—From the History of Daniel Varouzhan's Writings	103
H. G. Sarkisian—The Big Vestibule of Haghbat	117
G. H. Karakhanian—Notes on Two 12th Century Memorials	125
A. N. Ter-Ghevondian—The Problem of Agatanghelos' Editing According to Khorenatsi's Data	129
M. H. Chevahirchian—The Gaston Habitation in Cilicia	140
H. G. Markarian—On the Chronology of the Uprising Led by Ivan Orbeli (in Russian)	147
T. A. Izmaylova (Leningrad)—Title Page of the Kharberd Manuscript of 1160 (in Russian)	154

D I S C U S S I O N

H. G. Bakhchinian—Deciphering Three Cryptograms of Sayat-Nova	169
S. G. Amirian—Once More on Kushnerian's Article "Taras Shevchenko—A National Poet of Russia Minor" (in Russian)	176

P U B L I C A T I O N S

V. G. Vardanian — Leo's Letters to Grigor Khalatlian	185
--	-----

B O O K R E V I E W S

E. Pivazian, V. Hakopian — A. G. Abrahamian. Armenian Script and Written Language	205
V. Grigorian — Armeno-Italian Relations; Genoa Documents on Crimean Armenians (Compiled, prefaced and commented by V. A. Mikaellian) .	213
A. Galstian — Mattevos Ourhayetsi (Matthews of Edessa), Chronology (Translation, preface and comment by Hrach Bartikian)	215
M. Nollman (Kostroma) — Pushkin and the Literature of Soviet Peoples (in Russian)	218

I N F O R M A T I O N

G. Petrossian — The Board of History of Natural Science and Engineering of the Armenian Academy of Sciences	223
G. Madoyan — The Archives of Toros Azatian	225
Robert Thomson (USA) — Armenology in the West (Bibliography, 1973)	227
H. Bartikian — Books Containing Armenological Materials	229
S. Chilingarian — Newly-found Memorials in the Judean Columbarium .	231
Sur. Mnatsakanian — Four-Column Structure in Ani (in Russian) . . .	234

N E W S

Grand Meeting on the Birth Centennial of Avetik Issahakian in Yerevan	241
Celebrating the Birth Centennial of Avetik Issahakian in Moscow	244
H. Simonian — Jubilee Symposiums on Avetik Issahakian's Birth Cent.	247
V. Grigorian — Joint Scientific Session of Soviet and Polish Historians .	248
Contents of Preceding Issues of the „Historico-Philological Journal“ for 1975 .	251

Տեխ. խմբագիր՝ Լ. Ա. Ազիզբեկյան

Խմբագրության հասցեն՝ Երևան—19, Բարեկամության 24-Գ
 Адрес редакции: Ереван — 19, ул. Барикамутьян 24-Г
 Address: 24-G Barekamutian St., Yerevan, Armenia USSR

ՎՋ 05401	Հրատ. 4352	Պատվեր 724	Տպաքանակ 2700
Հանձնված է արտագրության 17/X 1975 թ., ստորագրված է տպագրության 6/1 1976 թ. Տպագրական 16,25 մամուլ, պայանական 22,75 մամուլ, հրատ. 20,0 մամուլ, թուղթ № 1, 70×108 ¹ / ₁₆			
Հայկական ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչության երևանի տպարան, Երևան, Բարեկամության 24			